

Roviltnemnda for region 8
Troms og Finnmark

Vår dato:

29.06.2022

Vår ref.:

2022/1158

Interessenter

Saksbehandler, innvalgstelefon

Andreas Vikan Røsæg, 77642117

Kvote for lisensfelling av jerv 2022/2023

Roviltnemnda for region 8 hadde møte den 28.6.2022. På møtet ble det fattet slikt

- Vedtak -

Enstemmig vedtatt som innstilt.

- Innstilling til vedtak -

Sekretariatet innstiller på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 45 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 31 jerv, hvorav inntil 15 tisper. Av kvoten kan inntil 10 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 14 jerv, hvorav inntil 8 tisper, Av kvoten kan inntil 8 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for sekretariatet for roviltnemnda i region 8 ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark, jf. forvaltningsloven § 32.

Saksfremstilling

Lisensfelling er skademotivert felling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, slik at bestandsmålet for jerv nås med minst mulig skade for bufe- og tamreinnæringen.

Bestandsmålet i Troms og Finnmark er ti ynglinger. Roviltnemnda har jf. roviltforskriften § 10 myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv når gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger de tre siste år er over bestandsmålet. Lisensfellingsperioden for jerv er fra 10. september til 15. februar.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge, er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene, herunder jerven, og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt i det videre.

Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 2111 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2021*, Rovdatas rapport av 13.5.2022 *Bestandstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt*, til NINA Rapport 2031 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2021* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2021 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2021*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

Overvåking av jerv

Jervebestanden i Norge blir overvåket ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å analysere DNA fra jerv. Statens naturoppsyn kontrollerer fra mars og utover våren og sommeren hiplasser hvor det tidligere er registrert at jerv har født valper. Det blir også lagt ned en betydelig innsats i å lete etter hiplasser i nye områder.

DNA-analysene, som på landsbasis årlig gjøres fra mellom 1 200 og 1 500 prøver av

jerveekskremitter, gir grunnlag for sikrere estimater på bestandsstørrelsen, og de gir kunnskap om kjønns sammensetning, inn- og utvandring, overlevelse, reproduksjon og slektskapsforhold. Det blir også utført DNA-analyser av vevsprøver fra alle individene som er felt ved skadefelling eller lisensfelling. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er 39 årlige ynglinger. Av disse skal ti være i region 7 og ti i region 8. Av de ti i region 8 skal det være sju i Troms og tre i Finnmark. Bestandsmålet for jerv er fastsatt i forskrift om forvaltning av rovvilt.

Ynglinger av jerv

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet. Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2019–2021 er 13,3. Det var 13 ynglinger i 2019, 18 i 2020 og 9 i 2021. I 2021 ble det gjennomført ett hiuttak i Finnmark. Per 21. juni 2022 er det på Rovdatas jerveteller dokumentert fem ynglinger i Finnmark, og fem ynglinger i Troms. Både i Troms og i Finnmark var en av ynglingene i B-området, den i Finnmark er tatt ut ved hiuttak.

Siden 10.9.2021 har det i Troms og Finnmark vært en kjent avgang på 21 jerver, hvorav fem er felt ved jakt i Troms. I Finnmark er en jerv felt ved jakt. 11 jerver er felt ved skadefelling, hvorav to i Troms. I tillegg er en tispe med tre unger tatt ut ved hiuttak i Finnmark.

I Skandinavia ble det i registrerings sesongen 2021 registrert 160 ynglinger av jerv, fire færre enn i 2020 og én mindre enn i 2019. I Nordland ble det i 2021 antatt/dokumentert 8 ynglinger av jerv, fire færre enn i 2020. I Nordland er gjennomsnittet de siste tre årene 10,3 ynglinger.

Bestandsestimat

I NINA rapport 2111, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2021* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 1067 individer i 2021-sesongen, som fordeler seg med 681 individer i Sverige og 386 individer i Norge. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. Sammenligner man bestandsestimatene med anslagene fra ynglehitellingene er overenstemmelsen meget god. God overenstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene tyder på at vi har god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia (NINA rapport 2111).

I region 8 ble det i 2021 funnet prøver fra 82 jerveindivider (midtpunkt) og bestandsberegningen for 2021 var 94 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 82 og 109 jerver. Estimater er basert på romlig fangst- gjenfangst, av individer det er plukket skitprøver fra, altså ikke vevsprøver fra døde jerver, videre fungerer estimatet slik at jerver registrert nær grensen til naboland eller naboregion ikke teller like mye som jerver registret lengre fra grensen. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 3 fungerende prøver i Troms og med 4 fungerende prøver i Finnmark.

Det må bemerkes at gjenfunnet ikke har en normalfordelingskurve, det blir funnet mange prøver av noen jerv og bare en prøve av andre. I Troms og Finnmark ble det ved DNA i 2021 identifisert 97 jerver (døde og levende), 41 av disse hadde bare en prøve (Rapport fra Rovbase 3.0 per 21.6.2022). I Finnmark ble det i 2021 funnet DNA fra 38 jerveindivid, 19 av disse ble det bare funnet en prøve av. Samtidig må en ta i betraktning at mange av prøvene det bare er funnet en prøve av tilhører unge jerver og/eller jerver som er felt ved jakt eller skadefelling.

Vurdering av bestandssituasjonen

I Finnmark har det i 2022, som i 2021 vært vanskelige registreringsforhold med mye vind. Det er dokumentert fem jerveynglinger, og det gjenstår tre barmarkskontroller for å undersøke mulige ynglesteder. Disse barmarkskontrollene er alle i B-området, en på Sværholthavøya, en på Ifjordfjellet og en ved Vesterelvdalen i Alta.

I Troms har det i 2022 vært en dårlig sesong for jerveregistrering, og det er noe usikkerhet knyttet til hvor stor andel av ynglende tisper som er registrert, noen barmarkskontroller gjenstår.

Genetisk variasjon

Analysen har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Tap av sau og rein

I perioden 1.1.2020 til 1.5.2020 ble 106 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv i region 8. I samme periode i 2021 ble 59 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv, og i samme periode 2022 var tallet 90.

I perioden 21.3.2021–20.3.2022 ble 108 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 107 av disse var rein. Dette var litt lavere dokumenterte tap enn de to foregående årene, hvor totalt dokumenterte/antatte tap til jerv var 120 og 115 hvorav henholdsvis åtte og 24 var sau. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen. I perioden angitt for 2021–2022 ble bare seks av 107 rein funnet i perioden 1.6.2021–30.11.2021, to av disse i november, to av de andre fire var skadd og ble avlivet. I perioden angitt for 2020–2021 ble bare 11 av 112 rein funnet i perioden 1.6.2020–30.11.2020, seks av disse i november. Tilsvarende ble seks av 135 rein funnet i perioden 1.6.2019–30.11.2019, og sju av 69 rein ble funnet i perioden 1.6.2018–30.11.2018

Kunnskapsgrunnlaget

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å sette kvote for lisensfelling, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet legger til grunn at rovviltnemnda med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Sekretariatet innstiller på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 45 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 31 jerv, hvorav inntil 15 tisper. Av kvoten kan inntil 10 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 14 jerv, hvorav inntil 8 tisper, Av kvoten kan inntil 8 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

Med hilsen

John Karlsen
leder for rovviltnemnda

Dokumentet er elektronisk godkjent